

Een gezin in nood kan niet wachten

15 MILJOEN EURO EXTRA OM GEZINNEN BINNEN DE MAAND TE HELPEN

Tekst Liesbeth Van Houdt | Foto's Jan Locus – Florian Van Eenoo

Het decreet Integrale Jeugdhulp van 2014, dat als doel had om jongeren met problemen snel gepaste hulp te kunnen bieden, zorgde ervoor dat mensen sneller de weg vonden naar de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Om de laagdrempelige jeugdhulp te versterken en nog meer gezinnen te kunnen helpen, trekt de Vlaamse overheid 15 miljoen euro uit. In totaal zullen zo'n 3.000 extra gezinnen geholpen worden.

Laagdrempelige jeugdhulp zijn hulporganisaties waar jongeren en hun ouders zelf, zonder doorverwijzing, naar toe kunnen stappen. Afgelopen zomer bundelden zulke organisaties uit welzijn en onderwijs (CLB, CAW, Kind & Gezin) hun krachten in 15 verschillende regio's. Deze regionale samenwerkingsverbanden, waarin telkens een eerstelijnspsycholoog beschikbaar is, krijgen elk een miljoen euro. Dat geld is bedoeld om meer hulpverleners in te zetten, en te starten met sneller inzetbare en beter afgestemde hulp aan kinderen, jongeren en gezinnen. Elk samenwerkingsverband moet minstens 200 extra gezinnen begeleiden.

De bedoeling is dat gezinnen binnen de maand geholpen worden. Vanaf dan blijft hulp aanwezig, ook in periodes waarin de gezinnen wachten op het meest geschikte hulpaanbod. In complexe situaties

waarbij gezinnen hulp krijgen van verschillende organisaties, wordt er één plan uitgewerkt. Op die manier wordt de hulpverlening beter op elkaar afgestemd en komt de juiste hulp sneller op de juiste plaats.

Pionier: RTJ De Tafels

"Het regionale samenwerkingsverband Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp (RTJ) De Tafels bestaat eigenlijk al langer", zegt **Stefanie Verduyn**, stafmedewerker van het Vrij CLB Meetjesland, dat kernpartner is van het samenwerkingsverband. "Ongeveer twee jaar geleden wilde een aantal hulpverleners in onze

regio al nauwer samenwerken om gezinnen met problemen beter te kunnen helpen, om hulp te kunnen bieden over de verschillende voorzieningen heen. Daarbij wilden we altijd vertrekken vanuit de vraag van een cliënt of gezin, niet vanuit het aanbod van de voorzieningen." "Vandaag telt het regionale samenwerkingsverband meer dan 30 partners en heel concreet werken we als volgt: een cliënt, een jongere of een gezin, heeft nood aan hulp en meldt dat ergens. Dat kan bij het CLB zijn, bij Kind en Gezin of bij een van onze andere partners. Deze partner bekijkt samen met de cliënt wat er al allemaal werd gedaan om tot een

"Met één gezinsplan wordt de hulpverlening beter op elkaar afgestemd en komt de juiste hulp sneller op de juiste plaats."

oplossing te komen, waar er al om hulp werd gevraagd en wat de concrete noden zijn. Als die partner zelf de juiste hulp kan bieden binnen de maand, eventueel samen met nog een andere partner uit het samenwerkingsverband, wordt het traject opgestart."

"Als de partners zelf die hulp niet kunnen bieden binnen de maand, als blijkt dat cliënten vastzitten, dat de hulp die ze krijgen onvoldoende is of niet tijdig beschikbaar is door bijvoorbeeld wachtlijsten, dan wordt er een 'tafel' geactiveerd. Op dat moment zitten verschillende hulpverleners samen aan tafel mét de cliënt – die in dit proces altijd centraal staat en die bepaalt wie er aan tafel moet zitten – om een gezinsplan uit te werken dat op korte termijn wordt ingezet. De *casemanager*, de contactpersoon voor cliënten en de 'hulpcoördinator' zeg

maar, brengt dan samen met de cliënt mensen van verschillende diensten bijeen, afhankelijk van het probleem. Dat kan iemand van het OCMW zijn, iemand van het CLB, een Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) of een Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW), iemand van Jongerenwelzijn of een eerstelijnspsycholoog. Daarnaast kunnen evengoed mensen uit het netwerk van cliënten

"Mensen met problemen blijven niet in de kou staan: binnen de maand zoeken we samen met hen een oplossing en starten we hulp op."

deel uitmaken van de tafel: familie, leerkrachten of vertrouwenspersonen. We willen cliënten immers zoveel mogelijk versterken. Hun netwerk is daarbij erg belangrijk."

"Cliënten kunnen aan een tafel ook een supporter kiezen. Dat kan de *casemanager* of een hulpverlener zijn of iemand van hun familie. Die supporter draagt mee zorg voor de regie van de cliënt, zodat er een goede oplossing komt voor de hulpvraag van de tafel."

"De partners rond de tafel dragen allemaal verantwoordelijkheid om samen één gezinsplan uit te werken en snel gepaste hulp te bieden. Mensen met problemen blijven dus niet in de kou staan: samen met hen wordt er binnen de maand een oplossing gezocht zodat de hulp kan starten."

STEFANIE VERDUYN, STAFMEDEWERKER
VRIJ CLB MEETJESLAND:

“Het is niet onze bedoeling om gezinnen met problemen opnieuw op wachtlijsten te zetten.”

Extra investeringen in jeugdhulp

In 2018 en 2019 wordt 46 miljoen euro extra geïnvesteerd in jeugdhulp. Daarvan wordt 15 miljoen euro gebruikt om de laagdrempelige jeugdhulp te versterken in regionale samenwerkingsverbanden.

De andere helft wordt besteed aan jonge kinderen – meer bepaald aan een zorggarantie voor jonge kinderen die uit huis geplaatst moeten worden –, aan het actieplan voor jongvolwassenen dat de mogelijkheden voor voortgezette hulpverlening verruimt en innovatieve woonvormen uitbreidt, en aan de uitwerking van het jeugdgedelinquentierecht, dat meer mogelijkheden biedt voor de opvang en begeleiding van delinquentie jongeren. Ook in pleegzorg wordt extra geïnvesteerd.

Snelle én duurzame hulp

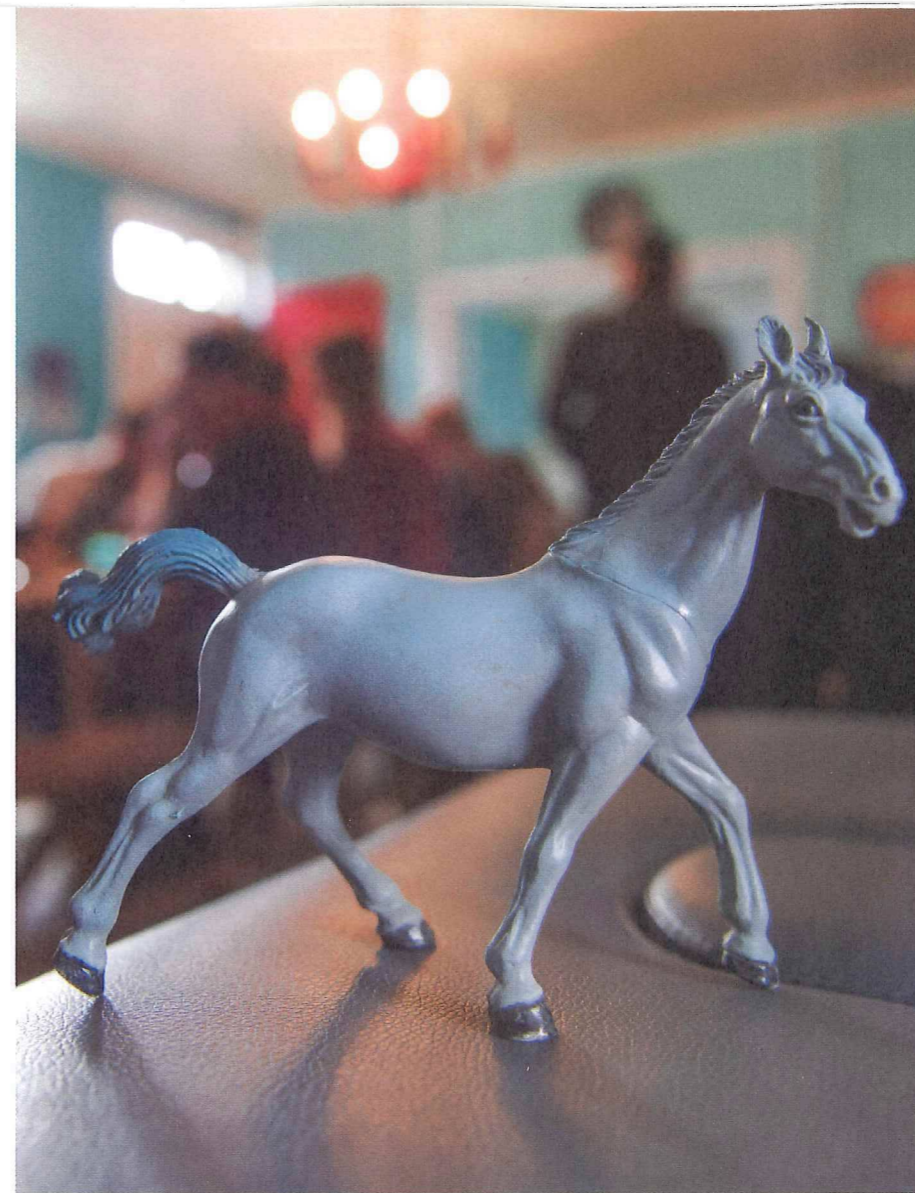
“Jeugdhulp kampt met wachtlijsten in heel wat voorzieningen”, zegt Stefanie Verduyn. “Het is niet onze bedoeling om gezinnen met problemen opnieuw op wachtlijsten te zetten. Natuurlijk kunnen we ook snel effectieve hulp bieden aan mensen die al ergens op een wachtlijst staan, maar het is niet zo dat wij die wachtperiode enkel willen overbruggen. Met een tafel zoeken we echt naar andere duurzame oplossingen, waarmee mensen die het nodig hebben snel en goed geholpen kunnen worden. Op die manier kunnen we de wachtlijsten misschien ook helpen wegwerken.”

Geld voor meer hulpverleners

“RTI De Tafels tekende in op het voorstel van de Vlaamse overheid en ontvangt een miljoen euro om minstens 200 extra gezinnen te kunnen helpen

in de regio Meetjesland-Deinze. Dat geld wordt vooral geïnvesteerd in extra medewerkers en hulpverleners. Wij verdeelden het geld over de zes sectoren uit het jeugdlandschap: Kind en Gezin, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG), Algemeen Welzijnswerk, Jongerenwelzijn en het CLB. Zij kregen allemaal hetzelfde budget om extra medewerkers met expertise in hun domein aan te werven die procesmatig, krachtgericht en contextverbindend willen werken en cliënten willen helpen vanuit hun vraag.”

“Minstens 200 extra gezinnen in onze regio helpen is ons einddoel. Tegelijkertijd streven we naar betere, toegankelijke hulpverlening over verschillende sectoren heen. Het wordt

VEERLE MAES, COÖRDINATOR VAN DE
CLUSTER KINDEREN EN JONGEREN VAN
HET CAW BRUSSEL:

“We vertrekken vanuit de cliënt, een jongere of een gezin: wat is het probleem, wat zijn de noden? Dat vraagt een andere manier van denken.”

tijd dat we anders gaan denken: vraaggericht, en meer outside the box”, besluit Stefanie Verduyn.

Samenwerken in Brussel: Sonja Erteejee

Ook Veerle Maes, coördinator van de cluster kinderen en jongeren van het CAW Brussel, dat kernpartner is van het Brusselse samenwerkingsverband Sonja Erteejee, is ervan overtuigd dat de jeugdhulp op een andere manier moet denken. “In Brussel leefde het gevoel al een tijdje dat de jeugdhulp eenvoudiger moet. Gezinnen krijgen soms een hele resem hulpverleners over de vloer, elk met hun eigen aanpak, wat voor veel onduidelijkheid zorgt. Met de middelen die we krijgen van de Vlaamse overheid kunnen we die vereenvoudiging nu waarmaken. Daarbij vertrekken we vanuit de cliënt, een jongere of een gezin: wat is het

probleem, wat zijn de noden? Dat vraagt een andere manier van denken, want in

“Het wordt tijd dat we anders gaan denken in jeugdhulp: vraaggericht, en niet langer vanuit het aanbod van voorzieningen.”

het verleden werd er vooral gedacht vanuit het aanbod van de voorzieningen.”

“Gezinnen met problemen krijgen met Sonja één aanspreekpunt. Sonja heeft ook een eigen telefoonnummer. Het gezin stelt een plan op dat het wil

realiseren, waarbij een gezinscoach kan ondersteunen en waarmee hulpverleners uit verschillende sectoren samen aan de slag gaan. De middelen voor Sonja werden geïnvesteerd in een multidisciplinair Sonja-team, dat bestaat uit hulpverleners uit verschillende jeugdhulpsectoren: gezinscoaches of eerstelijnspsychologen. Daarnaast werken we met vrijwilligers, die niet gebonden zijn aan kantooruren en gezinnen kunnen helpen om de kinderen bijvoorbeeld naar de muzieklus of de scouts te brengen, of met huishoudelijke zaken.”

“Samenwerken levert heel wat voordelen op, in de eerste plaats voor gezinnen, die sneller de juiste hulp zullen krijgen en beter weten waar ze om hulp kunnen vragen. Maar ook voor hulpverleners, die niet langer naast elkaar zullen werken

zonder precies te weten wat andere hulpverleners doen. Hulpverleners moeten zich zo ook niet allemaal specialiseren, de administratie zal vereenvoudigen en we zullen veel efficiënter kunnen werken.”

“Als we samenwerken, krijgen gezinnen sneller juiste hulp en kunnen hulpverleners efficiënter werken.”

Waar de naam Sonja vandaan komt? “Sonja staat voor ‘samen onderweg naar jeugdhulp anders’, maar Sonja is ook een figuurtje dat ontstond uit het Ondersteuningsteam Allochtonen in Antwerpen en dat vraagt om eens te denken vanuit haar kader. Wij willen de jeugdhulp eenvoudiger maken, door te denken vanuit het kader van een gezin, en kozen daarom voor een simpele naam die iedereen kan uitspreken. Erteejee is een knipoog naar de afkorting RTJ. In de hulpverlening worden mensen om de oren geslagen met allerlei afkortingen: CAW, CLB of CGG. Wij wilden het ludieker. En ja, we zijn heel trots op onze naam (*lacht*).”

Hoe werkt jeugdhulp?

Kinderen, jongeren en ouders die hulp nodig hebben, kunnen rechtstreeks aankloppen bij verschillende diensten voor begeleiding en advies. Onder meer Kind en Gezin, de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) en Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) zoeken samen met gezinnen naar oplossingen. Soms zijn ze geholpen met advies of kortdurende hulp, soms worden ze doorverwezen naar gespecialiseerde hulp zoals Jeugdzorg, een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg, echtscheidingsbemiddeling of een psycholoog.

Sommige hulp is zo ingrijpend (zoals een verblijf in een voorziening) dat die niet rechtstreeks toegankelijk is. Bij zo'n hulpvraag gaat de Intersectorale Toegangspoort na welke hulp er precies nodig is en wijst die ook toe.

Hulpverleners – en uitzonderlijk ook kinderen, jongeren of hun ouders – kunnen voor dringende hulp beroep doen op het Crisismeldpunt. Het netwerk crisisjeugdhulp zorgt voor telefonische consults of interventie, begeleiding of opvang.

Hulpverleners zijn soms ongerust over een onveilige situatie of menen dat de ontwikkelingskansen van kinderen of jongeren in het gedrang zijn. Dan nemen ze contact op met het gezin en eventueel ook met een Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) of een Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK). Kinderen, jongeren of ouders kunnen ook zelf naar een OCJ of VK stappen. Deze instanties proberen de hulpverlening vrijwillig te (her)starten en hebben bovendien het mandaat om op treden, ook als jongeren of hun ouders geen hulp vragen. Als er geen oplossing komt, zetten ze de stap naar het Parket. De jeugdrechter beoordeelt de situatie dan en zal desnoods hulpverlening afdwingen.

Jongeren, ouders en hulpverleners kunnen gratis beroep doen op een onafhankelijke bemiddelaar bij conflict. Er wordt ook bemiddeld als kinderen, jongeren, ouders en hulpverleners het niet eens raken over een aanvraag naar de Toegangspoort of als hulp wordt stopgezet zonder akkoord van de jongere en/of zijn ouders.

Jeugdhulp Westhoek

“In de Westhoek werkte de jeugdhulp al langer samen”, zegt **Lien De Vos** van het samenwerkingsverband Jeugdhulp Westhoek. “Met het miljoen euro van de Vlaamse overheid konden we die samenwerking verder uitbouwen: ons nieuwe samenwerkingsverband bestaat uit maar liefst 70 partners. Daarin zitten de verschillende jeugdhulpsectoren, maar ook de 17 lokale besturen of de Huizen van het Kind.”

“Wij gaan van start in oktober en vertrekken daarbij in een eerste fase vanuit de bestaande wachtlijsten. We bekijken welke gezinnen op wachtlijsten staan met problemen die echt niet kunnen wachten. Zij krijgen een begeleider toegewezen, die samen met hen een gezinsplan opstelt om de wachtperiode te overbruggen. Ook wie nog niet op een wachtlijst staat, maar toch hulp nodig heeft, willen we helpen.”

“Gezinnen wachtten in het verleden vaak te lang met het zoeken naar hulp, wellicht door het ingewikkelde jeugdlandschap, waardoor de problemen soms al vergescaleerd waren. Door te streven naar centralisatie van jeugdhulpvragen wordt dat eenvoudiger, waardoor we al sneller hulp kunnen bieden. Op die manier kunnen we wellicht vermijden dat de wachtlijsten nog verder groeien. Mensen die we helpen, hebben hopelijk geen nood meer aan verdere hulp, waardoor ze niet meer

hoeven in te tekenen op een wachtlijst.”

Dromen van de toekomst

“200 extra gezinnen helpen is voor ons echt een minimum”, zegt Lien De Vos. “Ons doel is om de intensiteit van de hulpvragen van gezinnen te doen dalen, om ervoor te zorgen dat gezinnen snel geholpen worden zodat echt zware problemen voorkomen kunnen worden. Daarbij dromen we er natuurlijk van dat gezinnen na een traject weer zonder hulp verder kunnen.”

“Ook voor ons is het aantal van 200 extra gezinnen geen doel”, zegt Veerle Maes van samenwerkingsverband Sonja. “Wij willen veel meer gezinnen helpen. Sterker nog: wij dromen ervan dat iedere organisatie in Brussel gaat samenwerken in een cliëntensysteem waarbij jongeren en gezinnen centraal staan. Op die manier zouden we alle gezinnen met problemen kunnen helpen.”

“We willen de intensiteit van hulpvragen doen dalen. Door gezinnen sneller te helpen kunnen we voorkomen dat problemen escaleren.”

LIEN DE VOS, SAMENWERKINGSVERBAND JEUGDHULP WESTHOEK:

“Door jeugdhulpvragen te centraliseren, wordt het zorglandschap eenvoudiger. Zo kunnen we wellicht vermijden dat de wachtlijsten aangroeien.”

